

VZDELÁVACÍ PROGRAM
PRE ŽIAKOV S PORUCHOU AKTIVITY A POZORNOSTI
NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE

Vzdelávací program vypracoval Štátny pedagogický ústav.

*Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 5. 5. 2016
pod číslom 2016-14674/20273:11-10F0 s platnosťou od 1. 9. 2016.*

Obsah

Úvod	3
1 Ciele výchovy a vzdelávania	3
2 Stupeň vzdelania	3
3 Profil absolventa	4
4 Vzdelávacie oblasti a prierezové témy	4
5 Vzdelávacie štandardy	4
6 Rámcové učebné plány	4
7 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s poruchou aktivity a pozornosti	4
8 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie	5
8.1 Základná škola pri liečebno-výchovnom sanatóriu, špeciálna trieda pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti	5
8.2 Vzdelávanie formou školskej integrácie	6
9 Povinné personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania	7
10 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania	7
11 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní	8
12 Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov	8

Úvod

V súlade s platnou legislatívou sa pri výchove a vzdelávaní žiakov s poruchou aktivity a pozornosti postupuje podľa štátneho vzdelávacieho programu pre príslušný stupeň vzdelávania a podľa vzdelávacieho programu pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti.

Vzdelávací program definuje špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s poruchou aktivity a pozornosti. Okrem uvedených špecifik, platia pre ich výchovu a vzdelávanie všetky iné ustanovenia, ktoré sú uvedené v príslušných štátnych vzdelávacích programoch pre deti a žiakov bez zdravotného znevýhodnenia.

Vzdelávací program v nadväznosti na príslušné štátne vzdelávacie programy predstavuje východisko a záväzný dokument pre vytvorenie školských vzdelávacích programov v školách a školských zariadeniach, kde sú žiaci s poruchou aktivity a pozornosti vzdelávaní.

Poruchu aktivity a pozornosti definujeme ako skupinu porúch správania, so začiatočnými prejavmi pred siedmym rokom veku života dieťaťa. Je to kombinácia hyperaktivity, poruchy pozornosti a neschopnosti sa primerane dlhší čas sústrediť na danú úlohu, pričom je toto správanie typické pre všetky situácie a je relatívne trvalé. Pri nevhodnom, najmä dlhodobejšom výchovnom prístupe, sa môžu sekundárne vyvinúť až asociálne formy správania. Ako pridružená porucha sa môžu vyskytnúť aj špecifické poruchy učenia a naopak – špecifické poruchy učenia môžu byť ako primárna porucha a poruchy aktivity a pozornosti ako komorbidná.

Vzdelávací program je určený pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti, ktorí sa vzdelávajú – formou školskej integrácie v bežnej základnej škole.

Vzdelávanie žiakov s poruchou aktivity a pozornosti v primárnom a nižšom sekundárnom stupni podľa tohto vzdelávacieho programu ich pripravuje na vzdelávanie na akejkolvek strednej škole s prihliadnutím na ich schopnosti a možnosť vykonávať zvolenú profesiu.

1. Ciele výchovy a vzdelávania

Ciele výchovy a vzdelávania sú v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy.

Špecifickým cieľom je reedukácia a korekcia prejavov v učení a správaní, ktoré sú dôsledkom diagnostikovaného zdravotného znevýhodnenia ako aj tréning požadovaných vzorov, foriem správania a následne aj reedukácia vlastností vo vzťahu k učeniu.

2. Stupeň vzdelania

Stupeň vzdelania je definovaný v Štátnom vzdelávacom programe pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy.

Žiak s poruchou aktivity a pozornosti je prijatý do základnej školy, ktorá je jeho kmeňovou školou. Základná škola pri liečebno-výchovnom sanatóriu, v ktorej žiak plní len časť svojej školskej dochádzky, mu nevydáva vysvedčenie, kmeňovej škole dáva návrh na súhrnné hodnotenie a klasifikáciu prospechu žiaka v tých predmetoch, v ktorých sa vzdelával počas pobytu v LVS. Návrh je záväzný, ak sa žiak v škole pri liečebno-výchovnom sanatóriu absolvoval celé klasifikačné obdobie. V predmetoch, ktoré sa v LVS nevyučujú, sa žiak v kmeňovej škole neklasifikuje. V prípade kratšieho pobytu žiaka v LVS sa pri súhrnnom hodnotení a klasifikácii prihliada na priebežné hodnotenie a klasifikáciu v škole pri LVS.

2. Profil absolventa

Profil absolventa je definovaný v Štátnom vzdelávacom programe pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy.

3. Vzdelávacie oblasti a prierezové témy

Vzdelávacie oblasti a prierezové témy sú totožné so vzdelávacími oblasťami a prierezovými témami podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy.

4. Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy sú totožné so vzdelávacími štandardami podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy.

5. Rámcové učebné plány

Rámcové učebné plány sú totožné s rámcovými učebnými plánmi podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy.

6. Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s poruchou aktivity a pozornosti

Základom pre špecifický postup pri vzdelávaní žiakov s poruchou aktivity a pozornosti je vytvorenie pozitívneho vzťahu medzi učiteľom a žiakom. Vzdelávanie žiaka s poruchou aktivity a pozornosti si vyžaduje podľa potreby koordinovaný tímový prístup učiteľa, psychológa, špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, logopéda, asistenta učiteľa.

Špecifiká vzdelávania je potrebné uplatňovať v individuálnom rozsahu a podľa individuálnych potrieb žiaka vo všetkých formách vzdelávania nasledovne:

- Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôsobujú individuálnym osobitostiam žiaka s poruchou aktivity a pozornosti.
- Žiak s poruchou aktivity a pozornosti, ktorý nemôže plniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov, sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu.
- Voliteľné (disponibilné) hodiny je možné využiť aj na intenzívne vzdelávanie v určitej vzdelávacej oblasti v rámci individuálneho vzdelávacieho programu žiaka.
- V rámci voliteľných (disponibilných) hodín, okrem iných vyučovacích predmetov, podľa potreby sa odporúča zaradiť aj vyučovacie predmety zamerané na korekciu, terapiu a reedukáciu dôsledkov zdravotného znevýhodnenia žiakov (napr. individuálna logopedická intervencia, čítanie a písanie hrou, pohybová výchova, terapeutické a korektívne cvičenia a iné).
- V prípade školskej integrácie v bežnej triede základnej školy môže na vyučovacích hodinách podľa potreby pracovať so žiakom/žiakmi s poruchou aktivity a pozornosti školský špeciálny pedagóg alebo liečebný pedagóg, a to individuálne alebo v skupinkách, podľa individuálneho vzdelávacieho programu žiaka/žiakov. Obsah, formy a postup svojej činnosti konzultuje s príslušným učiteľom.
- Školský špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, logopéd, školský psychológ v rámci vyučovania pracuje individuálne so žiakom, resp. so skupinkou vybraných žiakov s cieľom systematickej, intenzívnej korekcie, terapie alebo reedukácie.
- Pri vyučovaní žiakov s poruchou aktivity a pozornosti učiteľ určuje priebeh a štruktúru vyučovacej hodiny flexibilne, zohľadňujúc psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom stanovenej diagnózy.
- Vo výchovno-vzdelávacom procese žiakov s poruchou aktivity a pozornosti, u ktorých sa predpokladá, že po ukončení vzdelávania v základnej škole budú pokračovať vo vzdelávaní v stredných odborných školách, sa na 2. stupni základnej školy odporúča vo všetkých ročníkoch vyučovať vyučovacie predmety zo vzdelávacej oblasti Človek a svet práce.
- Žiakovi s poruchou aktivity a pozornosti nemožno znížiť známku pri hodnotení učebných výsledkov alebo správania, pokiaľ sú nedostatočné učebné výsledky alebo nevhodné prejavy správania dôsledkom stanovenej diagnózy. K hodnoteniu a klasifikácii správania žiaka s diagnostikovanou poruchou aktivity a pozornosti zníženou známkou zo správania možno pristúpiť len po odbornom posúdení a odporúčení tohto postupu príslušným školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie (na základe takých prejavov správania žiaka, ktoré sú závažným porušením školského poriadku, ako napr. neospravedlnené hodiny, fyzické ublíženie iným osobám a pod.).
- Pri hodnotení učebných výsledkov aj správania sa kladie dôraz na motivačnú zložku hodnotenia.

7. Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Vo výnimočnom prípade môže byť žiak so závažnou formou poruchy aktivity a pozornosti na

základe lekárskeho odporúčania a v súlade s platnou legislatívou na určitý čas oslobodený od povinnosti dochádzať do školy, pričom sa mu poskytuje individuálne vzdelávanie.

8.1 Základná škola pri liečebno-výchovnom sanatóriu, špeciálna trieda pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti

Formy organizácie výchovy a vzdelávania upravuje príslušná platná legislatíva.

8.2 Vzdelávanie formou školskej integrácie

Ak sa porucha aktivity a pozornosti premieta do vzdelávacieho procesu tak, že žiakovi je potrebné vytvoriť špeciálne podmienky na vzdelávanie, takýto žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a musí byť v škole evidovaný ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Podmienkou je súhlas jeho zákonného zástupcu.

Potvrdenie o tom, že žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vydáva podľa kompetencií, na základe odborného vyšetrenia, školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak, ktorý má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, musí mať vypracovaný individuálny vzdelávací program. Individuálny vzdelávací program vypracováva škola spoločne so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie podľa kompetencií.

Žiak môže mať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby počas celého vzdelávacieho cyklu alebo len počas limitovaného obdobia, čo sa posudzuje na základe výsledkov odborného vyšetrenia školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede základnej školy, musí mať zabezpečené odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnym potrebám.

Riaditeľ školy je povinný pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečiť systematickú spoluprácu školy so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie a so zákonnými zástupcami. Podľa potreby škola môže spolupracovať aj so špeciálnou školou.

Individuálny vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vzdelávaného formou školskej integrácie v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny vzdelávací program obsahuje

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces,
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy,
- modifikáciu učebného plánu a obsahu vzdelávania,
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov,

- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok,
- v prípade potreby charakteristiku pomoci asistenta učiteľa,
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných podľa potreby, na základe odporúčania školského poradenského zariadenia,
- formy spolupráce so zákonnými zástupcami žiaka.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú v individuálnom rozsahu a kvalite tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci s poradenským zariadením, so školským špeciálnym pedagógom, podľa potreby aj so školským psychológom a ďalšími zainteresovanými odbornými zamestnancami.

Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom (najvhodnejšie školským špeciálnym pedagógom) ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu Úpravu obsahu vzdelávania konkrétneho predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava obsahu vzdelávania predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa obsahu vzdelávania daného ročníka bez príslušných úprav.

Individuálny vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a doplňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Úpravy vzdelávacieho programu sú výsledkom odborných konzultácií všetkých zainteresovaných odborníkov a oboznamuje sa s nimi aj zákonný zástupca žiaka.

Individuálny vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg, ktorý sa podieľal na jeho vypracovaní a zákonný zástupca žiaka.

8. Povinné personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Personálne zabezpečenie primárneho vzdelávania a nižšieho stredného vzdelávania v školách pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti a v špeciálnych triedach sa realizuje podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy so zohľadnením potrieb školy uvedených v bode 8. 2 tohto vzdelávacieho programu.

Pri vzdelávaní žiaka s poruchou aktivity a pozornosti formou školskej integrácie v bežnej základnej škole je potrebné zabezpečiť odborný servis školského špeciálneho pedagóga, podľa potreby ďalších odborných zamestnancov – psychológa, liečebného pedagóga, logopéda, asistenta učiteľa a spolupracovať so školským zariadením výchovného poradenstva

a prevencie.

9. Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovy a vzdelávania

Podmienky pre povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie sú definované v Štátnom vzdelávacom programe pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy.

11. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia v škole

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia v škole sú definované v Štátnom vzdelávacom programe pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy.

Najmä u žiakov so závažnejšími formami poruchy aktivity a pozornosti je potrebné zabezpečiť zvýšenie ochrany fyzickej bezpečnosti samotného žiaka a jeho spolužiakov. Žiak by mal byť pod stálym pedagogickým dozorom.

12. Zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov

Školský vzdelávací program sa vypracováva na základe Štátneho vzdelávacieho programu pre nižšie stredné vzdelávanie - 2. stupeň základnej školy a tohto vzdelávacieho programu pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti.

